

ONDER DE LOEP

**Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo / Oldenzaal**

COLOFON

Redactie:

André Bolt
Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611
e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in Maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daarop volgende convocaties worden geplaatst.

De kopij voor het september nummer dient uiterlijk 15 augustus 2011 binnen te zijn op bovengenoemd redactie-adres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:
Zwartkopvuurkever
(*Pyrochroa coccinea*)

Foto's: Harry de Jong
(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo / Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR	1
STUDIEDAG GEWEST OOST	2
DAG VAN HET PARK WEUSTHAG.....	2
AGENDA.....	3
TERUGBLIK	6
PLANTENINVENTARISATIE.....	10
SENIORENGROEP.....	11
REACTIE	11
BLAUWE REIGERS IN TWENTE.....	12
ZADELZWAM.....	12
BIJZONDERE SPRINKHAAN HERONTDEKT	14

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo / Oldenzaal) bedraagt € 30,- per jaar; gezinsleden betalen € 10,- (betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening 6239 77 591 t.n.v. Penning-meester KNNV, afdeling Hengelo / Oldenzaal).

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december. Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling. Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo / Oldenzaal:

◆ Voorzitter (en ledenadministratie)

Bernard Wanders

van Heemskerkstraat 31, 7622 JG Borne, ☎ (074) 2668487

E-mail: jbwwanders@hotmail.com

◆ Secretaris

Jan Zwieneberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975

E-mail: j.h.zwieneberg@hccnet.nl

◆ Penningmeester

Jan Weernink

Landmansweg 102a, 7556 LZ Hengelo, ☎ (074) 2422448

E-mail: janweernink@wxs.nl

◆ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

◆ Bestuurslid en lezingen

Annet Ros

Venusstraat 111, 7557 WS Hengelo, ☎ (074) 2918668,

◆ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,

E-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

◆ Website: www.knnv.nl/hengelo-oldenzaal

Van het bestuur

Dit weekend kwam ik terug van een weekje Andalusië, waar we vooral rondgewandeld hebben in de natuurparken. Mede als gevolg van het natte voorjaar was er nog een overvloed aan bloemen en aan vale gieren was er ook geen gebrek.

Als je daar rondloopt probeer je ook een vergelijking te maken met de natuur in Twente. Mede door de grootte van de parken en de aanwezigheid van bergen is dat geen eerlijke vergelijking. Wat ik wel een opvallend geschil vond zijn de bloeiende bermen en de overhoekjes. Kleine gebiedjes in of aan de rand van een dorp, die tijdelijk niet gebruikt worden. Bloemen, struikjes, insecten en vogels waren de nieuwe huurders, die hier tijdelijk mochten wonen en zo te zien hadden ze het goed naar hun zin.

In Hengelo moeten die gebiedjes gemaaid en mooi kort gehouden worden. De Hengelose politiek vindt dat belangrijk en projectontwikkelaars zijn bang voor zeldzame planten. Er zijn ook in Nederland

voorbeelden waar men deze tijdelijke huur door flora en fauna toelaat en propageert. Ondergetekende heeft er al een aantal brieven aan gewaagd maar in Hengelo heeft men schijnbaar andere belangen op dit gebied.

Dat betekent niet dat er niets positiefs te vermelden is in Hengelo. Voor het Weusthagpark worden de nodige plannen gemaakt, die dit jaar en volgend jaar uitgevoerd zullen worden.

Op **zondag 3 juli** is er een informatiedag over het park. Als KNNV zullen wij hieraan deelnemen met een doe-activiteit (waterdieren). Voor meer informatie verwijzen we u naar een kort artikel over dit onderwerp in *Onder de Loep*.

Zoals jullie al eerder hebben kunnen lezen, is de planteninventarisatie van de groenstroken in de Hasseler Es voortgezet. Over dit thema wordt in gewestelijk verband op **zaterdag 3 september een studiedag** gehouden. Het programma met o.a. de bekende floradeskundige Arie Koster is bijna gereed en komt in de tweede helft van juni op onze website. Als men dit graag schriftelijk wil, is een telefoontje of e-mail aan Bernard Wanders of ondergetekende voldoende. Voor deze dag worden ook gemeenten e.d. uitgenodigd.

Het heeft een tijdje geduurd, maar we hebben als afdeling nu eigen statuten. Geïnteresseerden kunnen een kopie krijgen (e-mail naar ondergetekende) maar kunnen deze t.z.t. ook inzien op onze website.

Jan Zwienenberg

In memoriam Andries Vermeulen

Op 27 februari 2011 overleed Andries, 90 jaar oud. Hij was lid van onze afdeling sedert de jaren zestig. Hij volgde hiermee Wil die al eerder op de ledenlijst stond. Andries was geboren in Amsterdam. In de oorlog moest hij onderduiken om aan tewerkstelling in Duitsland te ontkomen en kwam in Markelo terecht. Hier leerde hij ook Wil kennen. Na de oorlog kwam hij in dienst bij Stork in Hengelo en lange tijd woonden zij in een Stork-woning aan de Tuindorpvijver. Naast hun lidmaatschap van de KNNV waren beiden ook actief in het IVN, vooral betrokken bij het werk in de heemtuin.

Fotograferen was één van z'n hobby's. Een aantal jaren was hij voorzitter van de Hengelose Amateurfotografen Vereniging (HAFV). Andries en Wil namen vaak deel aan KNNV-reizen en ze kwamen steevast terug met een schat aan dia's die bij diverse gelegenheden werden geprojecteerd met een levendige toelichting van beiden. Waar Wil zich verdienstelijk maakte bij het inventariseren van flora en paddenstoelen in de omgeving van Hengelo, zorgde Andries ervoor dat het gevondene in foto's en dia's werd vastgelegd.

Ook al bracht Andries het allergrootste deel van z'n lange leven door in Twente, hij bleef in zijn hart Amsterdamer: direct en met veel gevoel voor humor. Dat hij hield van een grap bewijst het verhaal dat dochter Marian zich herinnerde. Het speelde zich af op een paddenstoelenexcursie met Hans van den Berg als leider en specialist. Andries had een goed nagemaakte paddenstoel gekocht en het ding in een onbewaakt ogenblik achter een boom in het mos geplant, roepend: "Kijk nu eens wat ik hier vind, Hans. Dit moet iets bijzonders zijn". Hans kwam erbij en liet zich op de knieën zakken om met haar spiegeltje het exemplaar aan de onderkant te bekijken. Dan schuin omhoog kijkend naar Andries zegt ze: "Je hebt me te pakken, grapjas". De hilariteit was groot.

Het was Andries die het initiatief nam iets te organiseren voor oudere leden die niet meer aan de excursies konden deelnemen.

Zo ontstond, alweer een aantal jaren geleden, de maandelijkse woensdagmiddag met film, dia's met praatje, reisverslag etc. Toen zijn gezondheid het organiseren van dit gebeuren niet meer toeliet, nam Jan Zwienenberg dit van hem over.

Leed is Andries en Wil niet bespaard gebleven. De wijze waarop ze dit in hun lange samenzijn het hoofd hebben geboden, dwingt bewondering af.

Met sympathie houden we Andries in herinnering en wensen we Wil alle sterkte.

André Bolt

Studiedag Gewest Oost

Op 3 september 2011 vindt de Studiedag Gewest Oost plaats.

Het centrale thema is "Groenbeheer/bermbeheer gericht op een gezonde flora en fauna".

Het programma zal er ongeveer als volgt uit zien.

10.00 – 10.30 uur	Ontvangst met koffie
10.30 – 12.00	Arie Koster: het belang van groenbeheer in stedelijk gebied voor planten en insecten en hoe moet het beheer zijn om waardevolle groen te krijgen.
12.00 – 13.00	Lunchpauze met soep en broodjes
13.00 – 14.15	Cor Nonhof: Hoe inventariseert KNNV Delfland een gebied en vertaalt de resultaten tot beheersadviezen.
14.15 – 15.30	??? Rijkswaterstaat: Beleid ten aanzien van bermbeheer, kansen en (praktische) belemmeringen voor een hogere biodiversiteit.
15.30 – 16.00	Discussie en afsluiting

Het gebeuren zal plaats vinden in de grote zaal (ca. 100 zitplaatsen) van het NIVON centrum, Lodewijkstraat 1, hoek Berfloplein, ca. 10 minuten lopen vanaf het NS station.

De bijdrage van Rijkswaterstaat is nog onzeker. Voor het definitieve programma dient u vanaf 1 juli de website van KNNV afd. Hengelo-Oldenzaal te raadplegen. (www.knnv.nl/hengelo-oldenzaal)

Er zullen enige kosten aan het bijwonen van deze studiedag verbonden zijn en **opgave voor 28 augustus 2011** is noodzakelijk bij:

Bernard Wanders (074-266 8487) of **Jan Zwienenberg** (074-242 3975)

Dag van het Park Weusthag

Op zondag 3 juli 2011 vindt er een informatiedag over het Weusthagpark plaats.

Het Weusthag wordt het centrale park voor Hengelo. In en rond het park zijn veel organisaties op het gebied van natuur, cultuur, sport en educatie actief.

Zij zullen zich op 3 juli presenteren op verschillende plekken in het park. Tussen 13.30 uur en 17.00 uur is iedereen welkom. In de krant komen de exacte locaties te staan.

De KNNV en IVN staan in een stand op de Houtmaat. Als KNNV organiseren we een activiteit rond waterdierjes. Dit hebben we daar al eerder gedaan en dat was een toen goed bezochte activiteit. Het IVN houdt wandelingen onder begeleiding van een gids om 14.00 uur, 15.00 uur en 16.00 uur.

We hopen dat een aantal leden mee wil helpen bij de activiteit met waterdieren.

Graag aanmelden bij Bernard Wanders of Jan Zwienenberg.

En verder hopen we dat veel leden die middag een kijkje komen nemen in het Weusthagpark.

Informatie over deze dag en andere activiteiten in het park zijn ook te vinden op de nieuwe website van het park (www.hetweusthag.nl). Hierop komt t.z.t. ook een kort stukje over onze vereniging.

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de Boerhaavelaan op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het speeltuingebouw 't Lansink' aan de Twijnstraat te Hengelo. De speeltuinvereniging en het wijkcentrum zijn gefuseerd en het bestuur heeft liever niet dat de poort van de speeltuin open is als er ook andere activiteiten in het wijkcentrum plaatsvinden. Dit betekent dat u voortaan de voordeur van het wijkcentrum moet nemen (Twijnstraat 8). Mocht het wijkcentrum op de betreffende avond toch gesloten zijn, dan gaat de poort van de speeltuin uiteraard wel open (Twijnstraat 6). Bij een dichte deur dus even iets verder lopen. Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zondag	19 jun 2011	Excursie: 't Rietschot & Buurserveen
Zaterdag	02 jul 2011	Excursie: Punthuizen
Zondag	03 jul 2011	Dag van het Park Weusthag
Zaterdag	23 jul 2011	Excursie: Hondenven
Zaterdag	13 aug 2011	Excursie: Junner Koeland
Zondag	28 aug 2011	Excursie: rivier de Waal
Zaterdag	03 sep 2011	Studiedag Gewest Oost
Zondag	11 sep 2011	Excursie: Haaksbergerveen

Excursie: 't Rietschot & Buurserzand

Datum : Zondag 19 juni 2011
Thema : Bos en Hei
Tijd : 09.00 uur
Duur : Ochtend
Coördinatie: Harry de Jong

In het Buurserzand vindt u heidevelden met 150 jaar oude jeneverbessen, gemengde bossen en glooiende akkers. Dit gebied is door haar omvang en natte karakter (anders dan de naam doet vermoeden) uniek in Europa. Het Buurserzand is eigendom van Natuurmonumenten en is het restant van een uitgestrekt heidelandschap. Deze heide vormde in het verleden een belangrijk onderdeel van het esdorpenlandschap, waarvan we nog restanten vinden rond het dorp Buurse en in het dal van de Buurserbeek. De omgeving van het Buurserzand is begin 1900 tot 1940 ontgonnen tot landbouwgebied en maakt een relatief grootschalige indruk.

Het Buurserzand bleef gespaard van ontginning omdat de familie van Heek het gebied gebruikte als jachtgebied en het in 1929 aan natuurmonumenten schonk. De familie van Heek was oorspronkelijk van plan om er een open lucht museum/recreatiegebied van te maken. Er waren al enkele objecten verzameld: de Bommelas, een Bentheimer

markepaal en de inmiddels weer verplaatste Stendermolen.

Het Buurserzand is een gevarieerd open heidegebied met goed ontwikkelde leefgemeenschappen van natte en vochtige dopheidevegetaties en droge struikheidevegetaties, stuifzanden, jeneverbesstruwelen, vennen en drogere eikenberkenbossen.

Excursie: Punthuizen

Datum : Zaterdag 2 juli 2011
Thema : Blauwgrasland
Tijd : 09.00 uur
Duur : Ochtend (tot plm. 13.00 uur)
Coördinatie: Bernard Wanders

Het is bijna 10 jaren geleden dat we een excursie hebben gehad naar dit gebied. Punthuizen is een natuurreservaat bestaand uit geaccidenteerde heide met schrale hooilanden.

Het is een der laatste gebieden met, nog redelijk gave, blauwgraslanden in ons land.

Bijzondere planten zoals welriekende nachtorchis, parnassia, spaanse ruiter en dieren zoals de rugstreepad en grauwe klauwier kun je hier nog vinden.

Het is eigendom van Staatsbosbeheer en vanwege de kwetsbaarheid normaliter niet toegankelijk. De excursie wordt daarom begeleid door Rick Ruis, medewerker van SBB.

Een unieke kans om te genieten van een pareltje in Twente!!

Neem laarzen mee, sommige delen zijn nat, en een paar euro's, aan de excursie zijn enige kosten verbonden.

Excursie: Hondenven

Datum : Zaterdag 23 juli 2011
Thema : Libellen en landschapsbeheer
Tijd : 09.00 uur
Duur : Ochtend (tot plm. 13.00 uur)
Coördinatie: Bernard Wanders

Onze zusterafdeling Twenthe (Almelo) heeft de afgelopen jaren het Hondeven uitvoerig geïnventariseerd. Inmiddels is hierover een bijzonder mooi verslag gemaakt.

Niet alleen planten, maar ook de bodem en de dieren kregen de aandacht. Ook de historie, het ven is een pingo, een ijstijd relict.

Natuurlijk werd ook gekeken naar het beheer en geadviseerd over toekomstige mogelijkheden en hun randvoorwaarden.

We worden begeleid door Evelien Stegeman. Zij behoort tot een der kenners van dit gebied en is deskundig op het gebied van libellen. Neem dus je insectennet mee.

Excursie: Junner Koeland

Datum : Zaterdag 13 augustus 2011
Thema : Vechtdal
Tijd : 09.00 uur
Duur : Ochtend (plm. 14.00 uur terug)
Coördinatie: Bert Oude Egbrink

Het Junner Koeland ligt in het Vechtdal in de buurt van Ommen. Het parkachtige gebied bestaat uit een opeenvolging van rivierduintjes en kronkelwaarden omsloten door een oude loop van de Vecht.

Het was vroeger de gemeenschappelijke weide van de Junner boeren en wordt nog steeds begraaasd met koeien en paarden. Bijzonder is de grazige stroomdalvegetatie met nestbulten van de gele weidemier.

Hier groeien bijzondere soorten als geel walstro, zwolse anjer, tijm, knolboterbloem en zandzegge. Verder zijn er fraaie struwelen met zomereik en sleedoorn.

Als het zonnig weer is, kunnen we hier de kommavlinder en sleedoornpage zien.

Vorig jaar is de excursie naar dit gebied niet doorgegaan door tropische temperaturen. Dit jaar gaan we het opnieuw proberen.

Excursie: rivier de Waal bij Gendt

Datum : Zondag 28 augustus 2011
Thema : Rivierenflora
Tijd : 09.00 uur
Duur : ochtend
Coördinatie: Wytze Boersma

Drie jaar geleden zijn we ook naar de Waal, in de buurt van Gendt geweest om de rivierenflora te bekijken. Toen hebben we afgesproken om deze excursie nog eens te herhalen.

Het leek ons een goed moment om dit jaar naar de Waal te gaan. Deze excursie is speciaal bedoeld om de flora van het Fluviatiele distrikt (rivierenflora) te bekijken.

In de nazomer gaat het speciaal om de verschillende soorten ganzenvoeten, Chenopodium, maar ook Slijkgroen, Bruin cypergras en Engelse alant.

Al deze soorten hebben we vorige keer gezien (zie verslag in Onder de Loep sept 2008) Het zijn soorten die we in Twente niet zo vaak tegenkomen. Het rivierengebied is altijd erg dynamisch. Het kan zijn dat de Waal extra hoog staat, zodat we minder te zien krijgen. Dit maakt het extra spannend. Het is een waterrijk gebied zodat we ook de verschillende soorten vogels zullen zien die in het rivierenland thuis horen.

Om het vervoer goed te regelen is opgave vooraf, voor 25 augustus noodzakelijk, bijvoorkeur per e-mail.

Geef dan ook even aan of je bereid bent te rijden. tel: 074 3762711, e-mail: wytze.boersma@hetnet.nl

Excursie: Haaksbergerveen

Datum : Zondag 11 september 2011
Thema : Veenwandeling
Tijd : 09.00 uur
Duur : ochtend
Coördinatie: Harry de Jong

Het Haaksbergerveen is 32 ha. groot en ligt ten zuidoosten van Haaksbergen tegen de Duitse grens. Dit veengebied bestaat uit al-dan-niet vergraven hoogveen.

Het veen is verraderlijk, maar prachtig. Verraderlijk, omdat het veendek heel dun kan zijn. Onder het veendek bevindt zich moeras.

Het veen heeft een stevige klei- en leemlaag, maar die zit redelijk diep. De hogere delen, waar weinig of geen turf gestoken is, zijn begroeid met dopheide of vochtige struikvegetatie.

In het lage centrale, uitgeveende gebied heeft zich een fraaie veenmosvegetatie ontwikkeld.

Het Haaksbergerveen kent een hoogteverschil van 3 meter, de meest oostelijke punt (Wennewickweg) ligt op 35 m NAP en de meest westelijke bij de Parkeerplaats Niekerkerweg op 31 m NAP.

Dit is genoeg om voor het zogenaamde sawamodel te kiezen. Achter elkaar zijn een reeks dammen aangelegd die elk ongeveer 35 cm water tegenhouden. Door overlopen zijn deze met elkaar verbonden.

Op deze manier wordt het water weer in het veen vastgehouden.

Karakteristieke planten zijn: Veenpluis, Eenarig wollegras, Zonnedauw, Lavendelheide en Klokjesgentiaan.

Libellen: Er komen in het Haaksbergerveen 11 soorten juffers voor en 12 soorten glazenmakers voor.

U kunt in dit gebied o.a. de volgende broedvogels aantreffen: Wulp, Kievit, Patrijs, Boompieper, Geelgors, Fazant, Blauwborst, Roodborststappuit en Grauwe klauwier.

Van de overige diersoorten zijn aanwezig: Ree, groene kikker, bruine kikker en de heikikker, de adder en massaal voorkomend de levendbarende hagedis.

Levendbarende hagedis

Het Haaksbergerveen is van grote betekenis als biotoop voor de libellensoorten die kieskeurig zijn op een voedselarm milieu.

Het gebied heeft de status van Habitatrictlijngebied met als belangrijkste gebied voor:

Habitattype: Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is.

Veenbossen: Berkenbos met veenmos Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Oeverkruid-orde (Littorelletalia uniflorae) en/of Dwergbiezen-klasse (Isoëto-Nanojuncetea) Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei (Erica tetralix)

Soort: Grote modderkruiper en kamsalamander

Verslag excursie: de Dinkel bij Beuningen

Datum : Zondag 13 maart 2011
Thema : Voorjaarsboden
Deelnemers : 10
Leiding : Bernard Wanders
Weer : Bewolkt

Tien personen waren zo verstandig om op 13 maart niet uit te slapen maar deze excursie mee te maken. In de excursie aankondiging vroeg ik me af wat er aan voorjaarsboden aan te treffen zou zijn. In de bijgaande lijst heb ik alleen de bloeiende planten genoteerd. U ziet dat er al heel wat voorjaarsboden bij zitten! Ook de vogels kondigden luidkeels het voorjaar aan.

Pimpelmees

Andere dieren die we betrapten op voorjaarsactiviteiten: hazen bezig met hun 'voorjaars spel' en een eekhoorn actief een van zijn nesten in gereedheid te brengen.

Van Laurens van Run kreeg ik de lijst met paddenstoel waarnemingen. (De uitgebreide lijst zit bij onze nat. his. secretaris in het archief).

Waargenomen soorten

Vogels

Boomklever	Boomkruiper
Buizerd	Ekster
Gaai	Groene Specht
Grote Bonte Specht	Grote Gele Kwikstaart
Holenduif	Houtduif
Kauw	Kievit
Koolmees	Matkop
Merel	Middelste Bonte Specht
Pimpelmees	Roodborst
Spreeuw	Tjiftjaf
Vink	Wilde Eend
Winterkoning	Zanglijster
Zwarte Kraai	

Planten & Mossen

Bosanemoon	Boswilg
Gewoon Sneeuwkllokje	Hazelaar
Hondsdrif	Klein Hoefblad

Kleine Veldkers
Paarse Dovenetel
Vogelmuur
Witte Dovenetel

Paddenstoelen

Echte Tonderzwam
Gekraagde Aardster
Gewoon Elfenbankje
Gezoneerd Elfenbankje
Paarse Dennenzwam
Scherpe Schelpzwam

Overig

Haas
Rode Eekhoorn

Madeliefje
Speenkruid
Vroegeling

Elzenkatjesmummiekelkje
GeweiZWam
Gewoon fluweelpootje
Kussenvormige Houtzwam
Platte Tonderzwam
Witte Bultzwam

Ree

Verslag excursie: Hoge Venterink

Datum : Zaterdag 26 maart 2011
Thema : Voorjaar
Deelnemers : 10
Leiding : Wytze Boersma
Weer : Bewolkt

Voor de excursie naar het Hoge Venterink was de belangstelling meer dan gemiddeld. Met tien personen hebben we het gebiedje uitgebreid bekeken.

Het Hoge Venterink ligt aan de Zuid-zijde van Oldenzaal dicht tegen de woonwijk Zuid Berghuizen aan.

Hierdoor wordt het gebied door de bewoners ook als hondenuitlaatterrein gebruikt. Dit is zonde, opruimen is er niet bij.

De Hoge Venterink maakt deel uit van de Oldenzaalse stuwwal die in de voorlaatste ijstijd is gevormd. Door het gebied stroomt de Jufferbeek die naar de Gammelkerbeek gaat.

De Jufferbeek ontspringt in het moeras / grasland tussen het bos en het kerkenpad. Zoals meer beken die op de Oldenzaalse stuwwal ontspringen is de bron een zogenaamde helokreen.

Hierbij treedt het water in een dalvormige laagte, in een licht hellend terrein en over een groot oppervlakte uit.

Hierdoor ontstaat er een moerassig gebied, in dit geval (blauw) grasland waar binnen het kwelwater op het laagste punt een stroompje vormt.

Dit hebben we goed kunnen zien toen we over het moerassig grasland liepen. Dit stroompje loopt verder door het bos van het Hoge Venterink waar het een mooi erosiedal vormt.

Door de steile helling was het gebied onaantrekkelijk om ontgonnen te worden. Hierdoor kon het bos zich op een natuurlijke wijze ontwikkelen.

Naast de Eik en de Beuk troffen we de Ruwe iep aan. De Iep en Winterlinde, die we niet hebben gezien, duiden op een oorspronkelijk bos. Het viel op dat bijna alle beuken waren gekapt.

Naar verluidt is dit gedaan om meer licht te geven. Hierdoor krijgt de voorjaarsflora, vooral de Bosanemoon meer kans.

Informatie van het internet geeft aan dat niet alleen voorjaarflora meer kans krijgt maar ook de natuurlijke verjonging van de Winterlinde en de Ruwe iep.

Twee interessante kaartjes van het gebied vonden we ook nl: de bosontwikkeling en voorkomen van bijzondere bomen en struiken.

Deze hebben we maar op een paar plekken gezien. Witte klaverzuring vonden we wel op veel meer plekken. Op een aantal plekken vonden we de pollen van Bergbeemdgras.

Naast Zuid-Limburg en het rivierengebied is dit een van de weinige plekken in noorden van het land.

In de struiklaag kwamen we regelmatig de Tweestijlige meidoorn en massaal de Gewone vogelkers, die mooi in blad stond tegen. Tot verassing vonden we ook nog een Mispel.

In het stuk met jonge opslag vonden we op een paar plekken Stekelbrem. Iets verderop in een poel vele plakaten kikkerdril.

Als bijzondere planten vonden we op het kerkenpad verschillende jonge rozetten van Muurhavikskruid en vlak bij de uitgang Bergereprijs.

Naast de Grote bonte specht hoorden we regelmatig de Groene specht roepen. Op een bepaald moment zagen we negen buizerden vliegen.

Verder zagen we twee keer een ree wegspringen en een haas. Al met al een mooie voorjaarsexcursie voor een klein gebiedje.

Waargenomen soorten

Vogels

Boompieper	Buizerd
Groene Specht	Grote Bonte Specht
Koolmees	Pimpelmees
Roodborst	Winterkoning

Planten & Mossen

Bergbeemdgras	Beuk
Bosanemoon	Bosereprijs
Es	Gele Dovenetel
Gewone Vogelkers	Gulden Boterbloem
Hulst	Mispel
Muurhavikskruid	Robinia
Rode Kornoelje	Ruwe Iep
Stekelbrem	Trosvlier

Tweestijlige Meidoorn
Witte Klaverzuring
Zomereik

Wilde Kamperfoelie
Zoete Kers

Overig

Bruine Kikker
Ree
Haas

Verslag excursie: Altena & Asbroek

Datum : Zondag 10 april 2011
Thema : Bos- en essenwandeling
Deelnemers : 7
Leiding : Harry de Jong
Weer : Zon

Met zonnig weer en 6 personen betrokken we naar Beckum, alwaar zich een zevende persoon aansloot.

De excursie voerde door het Altena en het Asbroek bij Beckum dat deel uitmaakt van het landgoed Twickel.

Het is een kleinschalig agrarisch gebied langs de Hagmolenbeek met broekbossen, eikenbossen en natte heidevelden.

Via het kerkepad van Stepelo naar Beckum kwamen we langs een oud stukje eikenbos waar Boompieper en Grote bonte specht erg actief waren.

Boompieper

De bomen kwamen al aardig in het groen, behalve de Zomereik die altijd wat later is.

Van de voorjaarsflora was hier nog geen uitbundige bloei te zien, Bosanemoon en Witte klaverzuring stonden wel volop in bloei.

De Sleedoorns stonden prachtig in bloei. In het open cultuurlandschap liet zich een Gele kwikstaart goed bekijken.

Opweg naar de mooie hoeve van Asbroek, daterend uit 1845, kwamen we de vele oude monumentale eiken en beuken, waaronder de Napoleonbeuk, tegen.

Bij het heideveldje werd nog een levendbarende hagedis gezien en zagen en hoorden we de Boompieper. Hier stond ook de Gagel in volle bloei. Onder een boom vonden we een braakbal van een Bosuil.

Een mooie excursie op een aangename voorjaarsdag.

Waargenomen soorten

Vogels

Boerenwaluw	Boomklever
Boompieper	Buizerd
Fazant	Fitis
Gaai	Geelgors
Gele Kwikstaart	Groene Specht
Grote Bonte Specht	Grote Lijster
Holenduif	Houtduif
Kauw	Kievit
Kokmeeuw	Koolmees
Merel	Pimpelmees
Roodborst	Spreeuw
Staartmees	Tjiftjaf
Vink	Wilde Eend
Winterkoning	Witte Kwikstaart
Zanglijster	Zwarte Kraai
Zwarte Roodstaart	

Planten & Mossen

Bleeksporig Bosviooltje	Bosanemoon
Dubbelloof	Gaspeldoorn
Geel Nagelkruid	Gewone Veldbies
Hondsdrif	Kleine Veldkers
Paarse Dovenetel	Postelein
Sleedoorn	Speenkruid
Wilde Gagel	Witte Dovenetel
Witte Klaverzuring	Witte Waterranonkel

Overig

Haas Huismuis

Levendbarende Hagedis

Insecten

Groot Koolwitje Kleine Vos

Verslag excursie: Zwillbrock & Ellewicker Feld

Datum : Zaterdag 23 april 2011
Thema : Hoogveen en weidevogels
Deelnemers : 7
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Zonnig en warm

Het startpunt van de excursie was de parkeerplaats bij de (barok) kerk in Zwillbrock net over de Duitse

grens. Wij hebben een wandeling om het Zwillbrocker Venn gemaakt.

Het gebied is door middel van een dam verdeeld in een (door vogelmest) voedselrijke plas met een eiland waar kokmeeuwen en flamingo's broeden en het oorspronkelijke voedselarme hoogveen en heidegebied.

Om een groot deel van het eiland waarop de flamingo's broeden was een elektrisch beveiligd hek geplaatst om te voorkomen dat de vos de nesten leeg plundert zoals vorig jaar gebeurd is.

Wij zagen vanaf de uitkijktoren 12 flamingo's en enkele duizenden kokmeeuwen. Sinds een aantal jaren broeden er ook aalscholvers in dit gebied.

Op de plas zagen we verder slobbeenden, wintertalingen, grauwe ganzen en een bruine kiekendief. Leuke waarnemingen op de heide waren roodborsttapuit, boompieper en noordse witsnuitlibel.

Noordse witsnuitlibel

Daarna zijn we met auto doorgereden naar het nabij gelegen Ellewicker Feld, een gebied dat na de Flurbereinigung (ruilverkaveling) ingericht is als weidevogelgebied met meerdere drassige laagtes.

Hier zagen we soorten als kievit, grutto, tureluur, gele kwikstaart, dodaars, krakeend en slobbeend. Ook voor doortrekkende steltlopers en andere vogels is het een interessant gebied.

Dit bleek uit de aanwezigheid van groenpootruiter, kempiaan en paapje. Het was een prachtige en aangename excursie zoals één van de deelnemers mij later mailde.

Waargenomen soorten

Vogels

Boerenwaluw	Boompieper
Brandgans	Bruine Kiekendief
Buizerd	Dodaars
Ekster	Fazant
Fitis	Fluiter
Gaai	Gekraagde Roodstaart
Gele Kwikstaart	Grasmus
Grauwe Gans	Groene Specht
Groenling	Groenpootruiter
Grote Bonte Specht	Grutto
Heggenmus	Holenduif
Houtduif	Huismus
Kauw	Kempiaan
Kievit	Knobbelzwaan

Koekoek	Kokmeeuw
Koolmees	Krakeend
Kuifeend	Meerkoet
Merel	Nijlgans
Paap	Pimpelmees
Roodborst	Roodborsttapuit
Scholekster	Slobeend
Smient	Spreeuw
Tijftjaf	Torenavk
Tuinfluit	Tureluur
Vink	Wilde Eend
Winterkoning	Wintertaling
Witte Kwikstaart	Wulp
Zanglijster	Zwarte Kraai
Zwartkop	

Overig

Bastaardkikker	Bruine Kikker
Haas	

Insecten

Atalanta	Bont Zandoogje
Boomblauwtje	Citroenvlinder
Dagpauwoog	Gewone meikever
Kale Rode Bosmier	Klein Koolwitje
Landkaartje	Noordse Witsnuitlibel
Oranjetipje	Smaragdlangsprietmot
Smaragdlibel	Vuurjuffer
Zwartkopvuurkever	

Verslag excursie: Harrevelder Schans

Datum	: Zaterdag 07 mei 2011
Thema	: Heide en Libellen
Deelnemers	: 5
Leiding	: Bert Oude Egbrink
Weer	: Zonnig, erg warm en matige wind

Het startpunt van de excursie was de parkeerplaats Ronde Bulten aan de weg van Haaksbergen naar Buurse. Van daaruit zijn we via de Knoefweg naar het Meujenboersven gelopen.

Onderweg zagen we een tapuit op een zandig stuk met konijnenholen. Hier zagen we ook het bont dikkopje en het groentje, dagvlinders die we nog vaker zouden zien.

In 2009 zijn in de omgeving van het Meujenboersven, een vochtig schraalland, stukjes bos gekapt, sloten gedempt en enkele laagtes geplagd om het kwelwater beter vast te houden.

In de wegberm zagen we gewone vleugeltjesbloem en tormentil.

Bij de Steenhaarplassen, een vennengebied met verschillende soorten libellen, hebben we onze boterham opgegeten.

Daarna zijn we de Buurserstraat overgestoken om bij de Buurserbeek te gaan kijken. Hier zagen we de beekrombout. De massale uitsluit van deze libel was al voorbij.

Door het warme voorjaarsweer was de uitsluit al op 25 april begonnen terwijl deze vorig jaar pas op 2 mei begon. In een windluwe zonnige bosrand met bospest in de struiklaag zagen we meerdere kleine poppenrovers, een loopkeversoort.

Deze zeldzame soort die van rupsen leeft, is de laatste jaren talrijker geworden door de steeds vaker voorkomende rupsenplagen (van wintervlinder en eikenbladroller) die de eik aantasten.

Kleine poppenrover

Via de Harrevelder schans met bloeiende waterviolier in de grachten zijn we weer terug gelopen naar ons vertrekpunt.

Waargenomen soorten

Vogels

Blauwe Reiger	Bonte Vliegenvanger
Boompieper	Buizerd
Fazant	Fitis
Gaai	Gekraagde Roodstaart
Grasmus	Grauwe Gans
Groene Specht	Grote Bonte Specht
Holenduif	Houtduif
Kauw	Kievit
Koekoek	Kokmeeuw
Koolmees	Meerkoet
Merel	Roodborst
Roodborsttapuit	Spreeuw
Tapuit	Tijftjaf
Tuinfluit	Vink
Wielewaal	Wilde Eend
Winterkoning	Witte Kwikstaart
Zanglijster	Zwarte Kraai
Zwartkop	

Planten & Mossen

Bittere Veldkers	Gewone Vleugeltjesbloem
------------------	-------------------------

Gewone Vogelmelk
Tormentil

Paddenstoelen

Vermiljoenhoutzwam

Overig

Bastaardkikker

Insecten

Bastaardzandloopkever

Bloedcicade

Bont Zandoogje

Citroenvlinder

Gewone Heidespanner

Gewone Schorpioenvlieg

Groene Zandloopkever

Groot Populierenhaantje

Icarusblauwtje

Kleine Vuurvlinder

Landkaartje

Oranjetipje

Rupsenaaskever

Spanner sp.

Vuurjuffer

Weidebeekjuffer

Zwart Soldaatje

Kleine Zonnedaauw
Waterviolier

Ree

Beekrombout

Bont Dikkopje

Boomblauwtje

Elzenhaantje

Gewone meikever

Groene Eikenbladroller

Groentje

Hooibeestje

Kleine Poppenrover

Kleine Wespenbok

Mi-vlinder

Platbuik

Smaragdlibel

Viervlek

Watersnuffel

Zuringwants

Bont dikkopje

Planteninventarisatie

De planten inventarisatie van de Hasseler Es vindt op de volgende data plaats:

juni		juli		augustus	
dinsdag	07	donderdag	07	donderdag	04
woensdag	15	dinsdag	12	woensdag	10
donderdag	23	woensdag	20	dinsdag	16
maandag	27	donderdag	28	woensdag	24

Er wordt gestart om 19.00 uur.

Het verzamelpunt is tankstation TinQ/Caravanbedrijf Krul aan de Oldenzaalsestraat.

Geïnteresseerden zijn van harte welkom.

Inlichtingen bij: Wytze Boersma (tel 074-376 2711) of Jan Zwienenberg (tel. 074-242 38895)

Agenda

Door omstandigheden en ziekte waren er tijdens de laatste bijeenkomsten maar weinig deelnemers.

In de laatste bestuursvergadering hebben we dit besproken. Als bestuur vinden we dit een belangrijke activiteit, die eigenlijk gewoon door moet blijven gaan.

De wijze waarop (frequentie, werving deelnemers) willen we ook graag bespreken met de huidige deelnemers.

Dit doen we op woensdag 15 juni. Na dit deel zal Bernard Wanders ons meenemen naar Extramadura.

De eerste bijeenkomst na de zomerperiode is woensdag 21 september. Op het programma staan de bijzondere bomen in Hengelo.

Het verdere programma wordt bekend gemaakt na de discussie op 15 juni.

Suggesties en ideeën zijn van harte welkom!!

Geïnteresseerden zijn van harte welkom.

Aanvang om 14.30 uur tot ongeveer 16.30 uur.

De bijeenkomsten vinden plaats in het Woon- en Zorgcentrum 'Het Woolde' aan de Geerdinksweg (naast het Shell-station).

Programma:

15 juni 2011

Extramadura

21 september 2011

Bijzondere bomen in Hengelo

Verdere informatie bij:

Jan Zwienerberg (tel 074-242 3975)

Reactie

Naar aanleiding van het artikel over Het Hazenpootje in de vorige Onder de Loep heb ik enkele reacties gekregen.

Henri Ludwig schrijft dat "de **Drakenbloedzwam** (Cortinarius cinnabarinus) nu Vermiljoengordijnzwam heet. **Wambuisknoop**, ook wel Wammesknoop, is Knoopkruid (Centaurea jacea). In de tijd dat ik met planten begon, werd die naam veel door de ouderen gebezigd. Van het **Slangenriet** heb ik nooit gehoord. Was iets voor Gerrit van Zalk geweest."

Wytze Boersma deelt het volgende over de Vermiljoengordijnzwam mee. In het "Overzicht van de paddenstoelen in Nederland" van E. Arnolds e.a. (1995) staat: Verspreiding: Vroeger vermoedelijk niet zeldzaam in Subcentreuroop, Gelders en Kempens district. De laatste waarneming dateert van 1978 maar in 1992 terug gevonden in Renodunaal district (Amsterdamse Waterleidingduinen). Oecologie: Ectomycorrhiza vormend met Beuk. Bedreiging: In Rode lijst (1989) als met uitsterven bedreigd wegens sterke achteruitgang ten gevolge van vermesting, verzuring en strooiselophoping.

Wambuisknoop is vermoedelijk de Margriet. In de Achterhoek en in de Liemers werd deze naam gebruikt. De Wambuis is een mannenkledingstuk (buis = jas) die mooie gele knopen (hart van de margriet) had. Deze verklaring kom ik tegen in "Planten en hun naam" van H. Kleijn. Verder wordt de naam ook gebruikt voor Knoopkruid. Maar dan in Brabant en Zeeland. In het "Woordenboek der Nederlandsche volksnamen van de planten" bewerkt door H. Heukels (1907) kom ik naast Wambuisknoopen ook Wambuisknöpe en Wam(m)esknoopen tegen. **Wambuisknoopen** heeft betrekking op: Knoopkruid (Zuid Limburg, Walcheren) of Zwart knoopkruid (Centaurea nigra) (Walcheren) of Margriet (Veluwezoom) of Gele ganzenbloem. **Wambuisknöpe** heeft betrekking op: Margriet (Achterhoek). **Wam(m)esknoopen** heeft betrekking op: Knoopkruid (Veluwezoom, Zuid Limburg, Walcheren) of Zwart knoopkruid (Zuid Limburg, Walcheren) of op Margriet (Veluwezoom).

Bert Oude Egbrink

Blauwe reigers in Twente

De ontwikkelingen in Twente met betrekking tot de stand van de blauwe reigerkolonies. De afgelopen winter heeft bij de Blauwe Reigers in tegenstelling tot de twee vorige winters geen sporen achtergelaten in de kolonies. Er is zelfs hier en daar een lichte stijging geweest. De terugval in 2009 bedroeg 18,5 % en in 2010 ongeveer 17 %. In onderstaande tabel zijn de door jullie ingevoerde gegevens zoals ze nu bekend zijn bij SOVON weergegeven. Van enkele kolonies moet de informatie over 2011 nog binnenkomen.

Bron: Ben Hulsebos (Districtscoördinator SOVON-Twente)

Naam kolonie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Begraafplaats Almelo	13	12	10	8	15	16	18	20
Weerselo	6	7	7	7	13	9	7	8
Schapendijk, Wierden	13	14	8	9	4	8	4	5
Breeriet, Delden	50	51	50	64	69	56	43	45
Lonnekermeer, Hengelo	11	8	10	13	9	5	2	7
Singraven, Denekamp	28	32	35	38	42	33	22	
Weldam, Goor	14	14	7	14	7	7	4	
Markvelde	6	9	6	8	8	0	5	
Witte Veen	9	10	12	12	16	7	5	9
Waterwingebied Enschede	4	6	10	11	16	14	10	8
Buurserbeek, Buurse	6	20	10	17	22	16	13	12
Vriezenveen			1	0	0	0	0	
Hulsbeek, Oldenzaal		5	3	5	6	7	7	6
De Poppe, De Lutte					1	2	3	9
Oelemars, Losser						1	1	1
Wenninkweg, Markelo					10	13	17	
Totaal	160	188	169	206	238	194	161	130

Harry de Jong

Zadelzwam

Nu, in de maanden april, mei en juni, zijn hier en daar op loofbomen vrij grote paddenstoelen te zien: de Zadelzwam ofwel Polyporus squamosus. De wetenschappelijke naam zegt al veel over het uiterlijk van deze paddenstoel, polyporus betekent "veel gaatjes, poriën" en squamosus staat voor "geschubd". De sporen worden dus gevormd in de gaatjes aan de onderkant van de hoed, die geschubd is. Deze hoed is geelbruin van kleur en kan tot 60 cm in doorsnede groot zijn. De vrij korte steel zit zijdelings, is lichtbruin/wittig en aan de onderkant bruin tot zwart.

De Zadelzwam is een typische zwakteparasiet (op levende, doch verzwakte bomen) en kan ook saprotroof voorkomen (op dood hout). Als een boom, veelal iepen, populieren, essen, linden, op een of andere manier "gewond" is kunnen op de wondplek gemakkelijk sporen terecht komen die uitgroeien tot deze Polyporus squamosus. Vaak zie je dan ook Zadelwammen hoog in bomen zitten, als gevolg van uitgebroken takken door wind of er afgereden door vrachtwagens als het straatbomen betreft.

De Zadelzwam veroorzaakt witrot, dat wil zeggen dat het lignine van het hout wordt aangetast zodat alleen de cellulose (wittig van kleur) overblijft. Als de wond een tak betreft kan die tak of het deel erboven gemakkelijk breken. Is de hele boom vanaf onderaan aangetast, dan is er bij stevige wind grote kans op omgaan van de boom.

De bijgaande foto's betreffen een min of meer solitair staande Es (Fraxinus excelsior) in een weiland. In dat weiland lopen dikwijls paarden die aan de voet van de boom grote stukken schors met het onderliggende

cambium hebben weggevreten. Foto 1 toont een overzicht van de onderkant van de boom met een redelijk groot vruchtlichaam en de typische vorm van de jonge vruchtlichamen. Op foto 2 is goed de geschubde hoed te zien, de gaatjes aan de onderkant van de hoed en de zijdelings geplaatste steel.

Foto 3 toont de jonge vruchtlichamen, die zullen uitgroeien tot de grote platte, zadelvormige vruchtlichamen zoals die op foto 4 als volgroeide exemplaren te zien zijn. De grootste exemplaren maten een doorsnede van ruim 50 centimeter!

Het is, denk ik, vanzelfsprekend dat deze Es ten dode is opgeschreven.

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Tekst en foto's Joop de Wit

Bijzondere sprinkhaan herontdekt

Op 13 mei j.l. hebben biologiestudenten Bram Omon en Kees van Bochove een populatie van het bosdoorntje *Tetrix bipunctata* ontdekt in park de Hoge Veluwe. Deze bijzondere sprinkhaan stond als Verdwenen op de rode lijst en was al 36 jaar niet meer in Nederland waargenomen. De laatste waarneming dateert van 1975, uit de buurt van Assel (Apeldoorn). Onderzoekers van de Stichting European Invertebrate Survey (EIS-Nederland) hebben de melding via www.waarneming.nl gekregen en bevestigd.

Het bosdoorntje behoort tot de doornsprinkhanen. Deze zijn te herkennen aan het doornvormige halsschild dat over het achterlijf ligt. Het zijn kleine dieren, die, in tegenstelling tot de meeste andere sprinkhanen en krekels, geen geluid maken, waardoor ze moeilijk te vinden zijn.

De laatste jaren worden veel insecten ontdekt voor Nederland, eerder deze maand nog de sierlijke witsnuitlibel in de Weerribben. Voor een groot deel zijn het zuidelijke soorten, die als gevolg van het warmere weer naar het noorden zijn opgerukt. Verder slagen ook veel exoten erin om zich in Nederland te vestigen. Het bosdoorntje behoort tot weer een andere categorie. Het is namelijk een klein beestje, dat geen geluid maakt en dus niet erg opvalt in het veld. Hoewel in Nederland intensief onderzoek gebeurt, hebben de dieren jarenlang onopgemerkt kunnen leven, in een goed onderzocht gebied. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of het diertje nog op andere plekken voorkomt in het park.

Naturalis Leiden, 16 mei 2011

